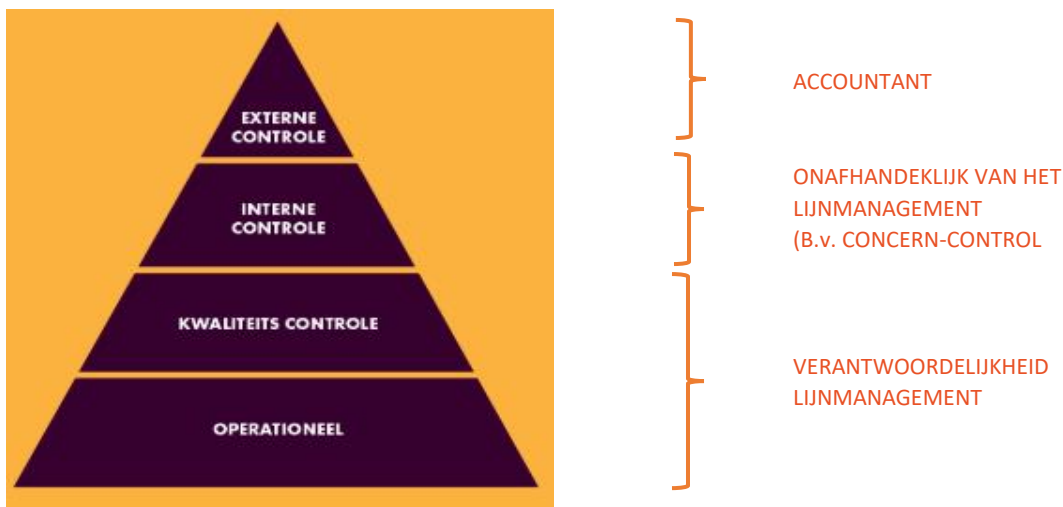

De rechtmatigheidsverantwoording: een feest van en voor de verbijzonderde interne controle?

Eindelijk is het dan zover: het college moet zich verantwoorden omtrent het al dan niet voldoen aan de rechtmatigheidseisen. Een waar feest voor de verbijzonderde interne controle (VIC)! Want ja, rechtmatigheid is toch echt het feestje van de intern controleur! Of toch niet? In deze whitepaper gaan we – voor zover daar sprake van is althans - in op de impact van de rechtmatigheidsverantwoording op de VIC. Deze whitepaper maakt onderdeel uit van een zeven-tal whitepapers waar we als Adlasz een inkijkje geven in de impact van de rechtmatigheidsverantwoording.

Begripsverwarring

Wat is nu eigenlijk verbijzonderde interne controle (VIC)? Is dat niet hetzelfde als interne controle dan wel kwaliteitscontrole? In de praktijk zien we dat die begrippen door elkaar gebruikt worden, soms voor dezelfde inhoud en soms ook weer niet. Om het containerbegrip enigszins te ontleden gebruiken wij onderstaande controlepiramide:

In elk van de lagen van de controlepiramide vinden (vormen van) controles plaats. Het doel is echter telkens anders. De kunst is de doelen op elkaar aan te laten sluiten en een even efficiënte als effectieve piramide in te richten zodat dubbelingen voorkomen worden. De onderste twee lagen vallen onder verantwoordelijkheid van het lijnmanagement. De (verantwoordelijkheid voor de) VIC is idealiter onafhankelijk van het lijnmanagement georganiseerd. Hierna gaan we nader in op de lagen.

Operationeel proces

In het operationeel proces zijn in het algemeen allerlei waarborgen ingebouwd. Denk daarbij aan zaken als functiescheidingen, diverse verplicht te gebruiken formats, geautomatiseerde controles en ontwikkelde standaardprocedures. Al die maatregelen zijn erop gericht de processen achter de producten en/of diensten op een efficiënte, effectieve en rechtmatige manier te laten verlopen. Soms zitten de waarborgen dermate in het proces verankerd, dat ze niet meer als zodanig herkend worden. Herkenbaar?

Kwaliteitscontrole

Soms is een proces zodanig complex en/of kwetsbaar dat op onderdelen al dan niet steekproefsgewijs een kwaliteitscontrole plaatsvindt. Denk aan het verstrekken van een uitkering waarbij bij wijze van steekproef een kwaliteitstoets op het besluit plaatsvindt. Ook een spendanalyse op de inkopen om vast te stellen dat aan het inkoopbeleid is voldaan, is een vorm van kwaliteitscontrole. Denk verder aan de eindcheck of alle belastingaanslagen tegen de juiste bedragen zijn opgelegd. Zo zijn er tal van kwaliteitscontroles denkbaar die ten behoeve en onder verantwoordelijkheid van het lijnmanagement worden uitgevoerd. Immers: het lijnmanagement is verantwoordelijk voor en legt idealiter verantwoording af over de aan hem/haar opgedragen taken.

Verbijzonderde interne controle

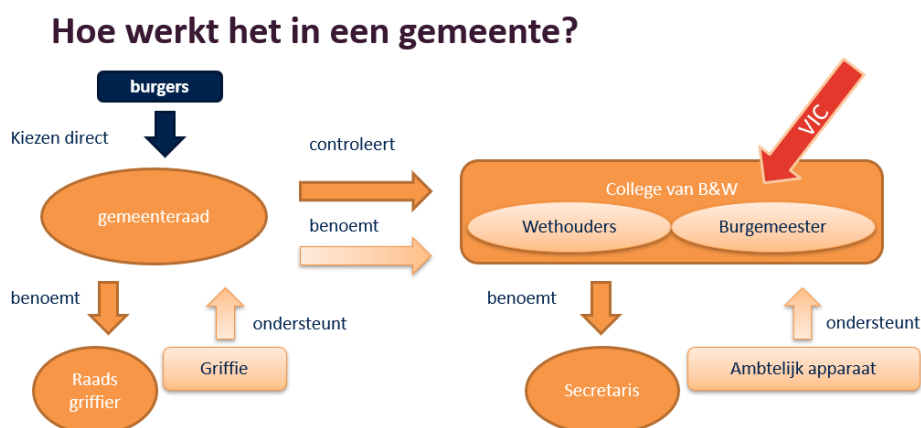
De verbijzonderde interne controle (VIC) stelt onafhankelijk van het lijnmanagement vast of en in hoeverre alle maatregelen hebben gewerkt en of de verantwoordingen aan de daaraan te stellen eisen voldoet. Om herhalingen te voorkomen en de werkzaamheden zo efficiënt mogelijk in te richten, is het cruciaal dat een goed zicht bestaat op de al aanwezige controlemechanismen vanuit het lijnmanagement. Door een grondige analyse daarvan wordt én inzicht verkregen in die mechanismen én kan een onafhankelijk advies worden gegeven met verbetermogelijkheden.

Dus: een waar feest voor de VIC?

Is de rechtmatigheidsverantwoording nu de verantwoordelijkheid van de VIC? Nee dus! Dat is en blijft de verantwoordelijkheid van het college. Het college kan de verantwoordelijkheid uiteraard beleggen bij de VIC door met uitgebreide controlewerkzaamheden los van de eerste twee lagen van de piramide aan te tonen of al dan niet voldaan is aan de rechtmatigheidseisen. De vraag is of dat de meest wenselijke situatie is. Uit het voorgaande moge duidelijk zijn van niet! Het expliciet aantonen dat de organisatie 'in control' is en aan de rechtmatigheidseisen voldoet, is een verantwoordelijkheid van een ieder. Als laatste interne schakel in de controlepiramide is de VIC verantwoordelijk voor het laatste (interne) oordeel. Een hele verantwoordelijkheid dus en dat vraagt om een prominente positionering in de organisatie.

Positionering VIC

Om de verantwoordelijkheid te kunnen dragen, is een juiste positionering in de organisatie maar ook een adequaat kennisniveau cruciaal. Hiermee wordt tegelijkertijd de benodigde autoriteit afgedwongen. Het volgende plaatje laat de ideale positionering van de VIC zien; ten behoeve van en onder verantwoordelijkheid van het college.

Tot slot

In deze whitepaper hebben wij de rol en positionering van de VIC geschetst in het licht van de rechtmatigheidsverantwoording. In onderstaande papers gaan wij nader in op de volgende aspecten:

- De rechtmatigheidsverantwoording verklaard
- De rechtmatigheidsverantwoording in relatie tot de externe controle
- Verbijzonderde interne controle: de aanpak
- De rechtmatigheidsverantwoording en de rol van de controller
- De rechtmatigheidsverantwoording en het nut van een audittool
- De rechtmatigheidsverantwoording: de aanpak